

Heti interjúnk
Megmaradásunk záloga: a versenyképes tudás

Dr. Gábrity Molnár Irén

A délvidéki magyarság érdekében a tudomány, a kutatás és a tehetséggondozás terén végzett áldozatos munkájáért az anyaország a Magyar Érdemrend lovagkeresztjével tüntette ki dr. Gábrity Molnár Irén közgazdászt, politológust, rendes egyetemi tanárt, a Magyarágkutató Tudományos Társaság alapítóját és elnökét. A díjat Korsós Tamástól, Magyarország Szabadkai Főkonzulátusának főkonzuljától vehette át ünnepélyes keretek között március 15-én, a szabadkai Népkörben.

Dr. Gábrity Molnár Irénnel az elismerésről, a tudományos és tehetségfejlesztő munkáról, az anyanyelvű oktatásról beszélgettünk.

* Az ön munkája rendkívül szerteágazó: tanít, kutató- és elemző munkát és tutorálást végez, tagja az ösztöndíjtanácsnak... Hogyan lehet mindezt összehangoltan és eredményesen végezni?

- Nem tudom, számomra a világ legtermészetesebb dolga, hogy megteszek minden tőlem telhetőt a szakmámban a délvidéki magyarság - főként a fiatalok - érdekében. Nem érzem tehernek sem a kutatómunkát, sem az elemzéseket, sem a felméréseket, sem a konferenciákon való prezentálást, sem a tanítást vagy az írást. Ez mind az életem része, ami nélkül nehéz lenne elképzelnem a mindennapjaimat. Persze én is megállok néha egy-egy pillanatra, mély lélegzetet veszek, és folytatom a munkát. Az ember megfárad olykor a terhek és az évek súlya alatt, de a küldetését nem adja fel.

* Küldetésének tartja az itteni magyarságért végzett munkát?

- Igen, az egyik legszebb értelmiségi küldetésnek, amely a megmaradásunkat, létünk folytonosságát segíti elő. Alig vagyunk már magyarok itt, a Délvidéken, az elmúlt évtizedek háborúi során szétszóródtak a honfitársaink a nagyvilágban. Akik viszont itt maradtak, azokért küzdenünk kell. A fiataloknak meg kell adni a lehetőséget, hogy az anyanyelvükön végezhesék a tanulmányaikat, hogy a legmagasabb szintű oktatásban részesüljenek, főiskolai vagy egyetemi oklevelet szerezzenek, hogy felzárkózhassanak a többségi nemzet fiataljaihoz. Folyamatos képességfejlesztéssel kell segíteni az itthon maradásukat, esélyegyenlőségüket, s ezáltal biztosítani a délvidéki magyarság megmaradását.

* Milyennek ítéli meg a jelenlegi magyar nyelvű oktatást a Vajdaságban?

- A magyar tannyelvű iskolahálózatot egész vertikumában át kell látni és koordinálni. A legnagyobb gond a középiskolai szaktanárok hiánya meg a továbbtanulási motiváció gyengesége. Iskoláinkban sok olyan tanár dolgozik, akinek nincs meg a megfelelő képesítése,

viszont magyar az anyanyelve vagy legalább beszéli a magyar nyelvet, ezért alkalmazzák. Érettségi után fiataljaink jó része szerb tagozatra vagy külföldre kényszerül, hogy ott folytassa egyetemi tanulmányait, mert itt nem tudja az anyanyelvén elvégezni a választott egyetemet, főiskolát. Ez utóbbiaknak diplomázás után csupán az elenyésző hányada tér haza, a többiek külföldön maradnak, ott kezdenek új életet. (A miloševići rezsim idején például mintegy 200 ezer diplomás fiatal hagyta el az országot.) Nekünk kötelességünk olyan körülményeket biztosítani a fiataljaink számára, amelyek birtokában itthon tanulnak tovább és itthon próbálnak meg jól fizető munkához jutni, esetleg vezető beosztásba kerülni. A magyar középiskolások többsége sajnos nem tanul tovább valamely felsőoktatási intézményben, hanem megelégszik a középiskolai végzettséggel. Ezzel azonban lemarad a többségi nemzet fiataljai mögött, akik egyetemi végzettségükkel, jó kapcsolataikkal munkához jutnak, vezető beosztásba kerülnek. A magyar fiataloknak el kell hinniük végre, hogy ugyanolyan értékes emberek, mint a többségi nemzethez tartozók, hogy vannak kapacitásaik, sőt előny számukra, hogy kétnyelvűek... A megfelelő tudás, az egyetemi oklevél birtokában pedig ugyanolyan esélyekkel indulhatnak a pályán, mint bárki más. Versenyképes tudásra kell szert tenni, s mindenkinek lehet esélye a továbbtanulásra, ha igazán akarja.

* Ehhez szükség van a tehetséggondozásra is...

- Sajnos, az utóbbi időben elhanyagoltuk a tehetséggondozást. A tanárok sincsenek erre motiválva a gyenge fizetés miatt. A magyar érdekeltségű intézményeinkben segítenünk kellene a jó képességű fiatalok folyamatos versenyeztetését. A munkaerőpiac igényeinek megfelelően két-három évente tanfolyamokat, mesterkurzusokat, doktorképzéseket kellene megszerveznünk az anyaországgal együttműködve. Ez lehetővé tenné, hogy az egyetemet végzettségű magyar fiatalok az anyanyelvükön szerezzék meg a magiszteri, illetve doktori fokozatot, amellyel még több kapu nyílna meg előttük a foglalkoztatás terén.

* A kutatói vagy a tanári munka áll-e közelebb önhöz?

- Harmincnégy éve tanítok az egyetemen. Minden tanítványom olyan nekem, mintha a saját gyermekem lenne. Erről nem tudnék lemondani soha, mint ahogy a kutatómunkáról sem, hiszen egyik a másikra épül. A kutatások gyakorlatát és eredményeit jólesik átadni a tanítványaimnak, személyes tapasztalatokkal alátámasztva, szakmai véleményt formálva. Ez a gyakorlati oktatás alapja. Soha nem voltam annak a híve, hogy csupán a könyvekben leírt száraz anyagot próbáljam a diákjaimmal megértetni, ehelyett az empirikus, vagyis a tapasztalatokon alapuló oktatást tartom célravezetőnek.

* Évekkel ezelőtt arról beszélgettünk, hogy a Délvidék magyarságának a központja egyre inkább Szabadkára tevődik át. Milyennek mutatják a legfrissebb felmérések a Délvidék demográfiai térképét?

- Sajnos továbbra is fogyatkozunk és öregszünk. Ennek nemcsak az alacsony szintű natalitás az oka, hanem az is, hogy a fiatalok nem tudják összehangolni a családalapítást és a karrierépítést, ezért kitolódik a gyermekvállalás harminc év fölé. Folytatódik az elvándorlási szándék is, ami csak akkor nem baj, ha a diplomásaink és a szakembereink a Kárpát-medencében találnak munkát, és alkalomadtán hazajárnak. El kell fogadnunk azt, hogy a migráció századában élünk, és ezt a saját javunkra kellene fordítanunk.

* Mit jelent a Magyar Érdemrend lovagkeresztje elismerés az ön számára?

- Nagyon örülök neki és önbizalommal tölt el, hogy mégis jó úton haladok a munkámban, a hivatásomban. És habár eddig öt kitüntetéssel díjazták a munkámat, ez a legújabb valahogy mégis a legkedvesebb, legösztönzőbb a számomra. Köszönöm azoknak, akik engem javasoltak erre az elismerésre, és munkámmal továbbra is igyekszem hozzájárulni a fiatalok érvényesüléséhez.

RENCSENYI Elvira